

Līdz ar administratīvi teritoriālo reformu no aizvadītā gada novadā ir viena Cēsu novada Dzimtsarakstu nodaļa. Cēsīs strādā trīs pilna laika darbinieces, viena no viņām arī Priekuļos. Nepilna laika darbinieces ir

Līgatnē un Vecpiebalgā, tā aptverot visu novadu. Civilstāvokļu aktu reģistrācijas pakalpojumu iedzīvotājs tāpat kā iepriekš var saņemt jebkur Latvijā, ne tikai savā pašvaldībā. Līgatnes iedzīvotāji mēdz izmantot

Siguldu, Jaunpiebalgas iedzīvotāji - Smilteni.

Par aizvadīto gadu "Druvas" saruna ar Cēsu novada Dzimtsarakstu nodaļas vadītāju **IVETU GABRĀNI**.

Viss ir noticis uz labu

- Kāds bijis aizvadītais gads?

- Vērtēju, ka viss, kas noticis, bijis uz labu, ļoti veiksmīgi. Taču, izveidojot jaunu struktūru, vienmēr sākumā ir satraukums un bažas, kā tas viss darbosies.

- Par ko bija lielākās bažas?

- Svarīgi bija atrast veidu, kā palīdzēt iedzīvotājiem pārvarēt satraukumu, ka pagastos nebūs darbinieka, kas sniedz dzimtsarakstu pakalpojumu, kaut darba slodze viņam bija pavisam neliela. Palīdzēt izmantot iespēju, ka daļu pakalpojumu var saņemt arī attālināti, būt pieejamiem gadījumos, kad pakalpojumu var saņemt tikai klātienē.

Esam sadarbojušies arī ar apvienību pārvaldēm, jo tas, ka pārvaldē nav dzimtsarakstu speciālista, nenozīmē, ka tur iedzīvotājs nevar saņemt dokumentus, tikai tas prasa pāris dienu vairāk. Jāsaka gan, dzīve ir tik ātra, ka biežāk cilvēki izvēlas atbraukt uz Cēsīm, nekā gaidīt. Bet visi šie ceļi ir pieejami. Un, ņemot vērā, ka dzimtsarakstu pakalpojuma pieejamība ir jūtīgs jautājums, mēs tikpat jūtīgi, cik vien tas ir mūsu spēkos, cenšamies reaģēt –

atrast katram ērtāko veidu pakalpojuma saņemšanai. Neesam arī saņēmuši nekādus pārmetumus.

- Nav saņemti telefonzvani, kāpēc tagad ir tā, kā ir?

- Nē, nav tādu situāciju.

- Tomēr saprotams, lai pārkarēšanās iedzīvotājiem neradītu neērtības, tas prasa daudz no pašiem nodaļas darbiniekiem, vai ne tā?

- Jā, tas mums ir prasījis diezgan daudz. Liels pārbaudījums bija, ka aizvadītā gadā nodaļā bija arī plānotā Tieslietu ministrijas pārbaude, ko veic reizi piecos sešos gados. Bet saņēmām labas atsauksmes un pateicību par darbu, tā kā gads noslēdzās ar svētku sajūtu.

Un, protams, tā kā tagad Cēsīs Dzimtsarakstu nodaļā apmeklētāju aprīte ir lielāka, bija jādomā par atbilstošām telpām, notika remonts. Tajā laikā strādājām ar tādu kā atvairošanās sajūtu, jo nezinājām, pa kurām durvīm varēsīm apmeklētājus pieņemt. Toties tagad varam uzņemt skaisti, ir īpašas klientu apkalpošanas telpas.

Kad vecāki nāk reģistrēt jaundzimušo un bērniņš līdzi, ir labi, ka telpas ir atdalītas, varam mobi-

li reaģēt, atnācējiem nav jādrūzmējas vienā telpā. Arī pandēmijas laiks mums iemācījis būt gataviem dažādām situācijām, pieredze noder arī tagad, kad strauji izplatās dažādi sezonas vīrusi.

- Vai redzams, ka iedzīvotāji ir aptvēruši jauno kārtību, jaunpiebaldzēni zina, ka var braukt uz Vecpiebalgu, nītaurieši uz Līgatni saņemt pakalpojumu?

- Domāju, jā. Vienmēr gan saglabājas arī tie vēsturiskie ceļi. Pie mums vienmēr brauks arī daļa Raunas puses cilvēku, viņi jūtas piederīgi šeit. Tāpat droši vien kāds jaunpiebaldzēns pabrauks Vecpiebalgai garām un atbrauks uz Cēsīm. Un tieši tāpat līgatniešiem, kuri strādā Siguldā, ir ērti saņemt pakalpojumu Siguldā.

- Daļu pakalpojumu var saņemt elektroniski. Vai cilvēki novērtē šo iespēju, vai varbūt kādam tas ir sarežģīti, piemēram, iedzīvotājiem cienījamākos gados?

- Ir, kam attālināti saņemt pakalpojumu ir sarežģīti, bet nevarētu teikt, ka tas ir atkarīgs tikai no vecuma. Mēs redzam, ka seniori ir ļoti ieinteresēti datoru apguvē,

arī pandēmijas laiks iemācīja - ir vērts apgūt tehnoloģijas. Taču, protams, ir cilvēki, kuri vienmēr visu vēlēšies izdarīt klātienē.

- Dzimtsarakstu pamatdarbs ir jaundzimušo reģistrācija, miršanas reģistrācija, laulības. Vai aizvadītais gads iezīmējies ar ko īpašu?

- Gads īpaši ar to, ka beidzās kovida epidēmija un visi beidzot varēja nosvinēt svētkus tieši tā, kā vēlējas. Un mēs varam strādāt savu pamatdarbu. Mums nav jābūt sliktajiem policistiem, kuri mēra metrus, pārbauda maskas, sertifikātus un tamlīdzīgi. Tas viss ir ļoti ātri aizmirsis, bet aizvadītā gada sākumā tas vēl bija. Pēc tam izjutām tādu kā devīto vilni, jo arī tautieši, kas dzīvo ārzemēs, saprata, ka varēs braukt uz Latviju nosvinēt svētkus.

Vēl aizvadītā gadā Dzimtsarakstu nodaļai tika uzticēta jauna funkcija – ārvalstnieku pirmsuzskaitē. Tas nozīmē, ja pakalpojumu saņem ārvalstu pilsoņi, kuriem nav Latvijas personas koda, piemēram, viņi šeit laulājas vai reģistrē bērniņu, dzimtsarakstu nodaļai ir pienākums šiem cilvēkiem piešķirt Latvijas personas kodu un ievadīt šos primāros datus Fizisko personu reģistrā. Arī ar to ļoti labi tiekam galā.

Tāpat aizvadītā gadā izjutām, ka cilvēki biežāk izrādīja vēlmi mainīt uzvārdu, meklējot savas dzimtas saknes, īpaši, ja tās ir latviskas. To vairāk izjutām līdz ar kara sākumu. Neteiksīm, ka šādu pieteikumu ir ļoti daudz, bet interese ir.

Dzimtsaraksti ir vēsturiska sistēma ar seniem arhīviem, kas gada laikā no bijušajiem novadiem tika nodoti mums. Lielu darba apjomu veido arī darbs ar arhīvu, cilvēki vēlas izzināt dzimtas saknes, dzimtas koku izpēte notiek tikpat aktīvi kā līdz šim. Protams, lai varētu kaut ko atrast, vispirms jāzina, ko meklēt, par kuru gadu, pie kādas baznīcas ģimene ir piederējusi, lai nebūtu jāmeklē adata siena kaudzē.

- Vai dzimtsarakstu jomā novadā lielākās pārmaiņas ir notikušas vai vēl kādas sagaidāmas?

- Gribētu domāt, ka lielākās pārmaiņas ir notikušas. Bet redzam, ka dzīve mainās ātrāk, nekā spējam to paredzēt. Protams, ceram, ka tik globāli satricinājumi kā pagājušajā gadā, kas ietekmēja arī mūsu darbu, šogad vairs nav gaidāmi. Bet jebkurā gadījumā esam aktīvi un atvērti. Redzam arī virzību uz to, lai arvien vairāk jautājumu būtu iespējams kārtot elektroniski, lai turpinātu pilnveidot datubāzes, kas ir pieejamākas. Man personīgi šķiet, ka būtu svarīgi uzlabojumi e-veselībā, lai elektroniski varētu reģistrēt arī tuvinieka miršanas faktu. □

FAKTI

Cēsu novada Dzimtsarakstu nodaļā reģistrētie 2022.gadā Cēsu novada jaundzimušie pēc deklarētās dzīvesvietas

Pilsētās
Cēsīs - 150
Līgatnē - 6
Pagastos
Priekuļu - 27
Liepas - 23

Drabešu - 19
Līgatnes - 16
Straupes - 15
Jaunpiebalgas, Stalbes - 9
Skujenes, Raiskuma - 7
Vaives, Vecpiebalgas, Zaubes - 5
Amatas, Inešu, Veselavas - 3
Dzērbenes, Mārsnēnu, Kaives, Zosēnu - 2

Nītaures, Taurenas - 1

Novadā 2022.gadā reģistrēti 604 miršanas gadījumi, par 136 mazāk nekā 2021. gadā. 41 gadījumā viens no nāves cēloņiem bija Covid-19. Mirušajām sievietēm vidējais vecums – 80,1 (vecākajai – 101 gads), vīriešiem – 71,3 (vecākajam 99 gadi).

Reģistrēta laulība sniedz drošību partneriem un viņu bērniem

2022. gadā Cēsu novadā reģistrētas 387 laulības, par septiņām vairāk nekā 2021. gadā visās apvienotajās nodaļās. Vidējais laulību vecums vīriešiem 38 gadi, sievietēm – 35 gadi. Jaunākā līgava bija 18 gadus, līgavainis 21 gadu vecs. Vecākajai līgavai bija 77 gadi, līgavainim – 87.

Iveta Gabrāne teic: "Kā mēs zinām, gadi nav noteicošais cilvēka dzīves uzverē. Mēs redzam cilvēkus, kas garā un sajūtā par dzīvi ir ar gaišu skatījumu un vērsti viens uz otru, spējīgi novērtēt, ko dzīve dod. Dažkārt cilvēkiem tā ir pirmā laulība, bet parasti tas ir gadījums, kad pāris ilgus gadus bijis kopā, bet attiecības nav reģistrējis oficiāli.

Lai gan kopumā vecums, kad

cilvēki dodas laulībā, palielinās, dzīve mainās, visi notikumi, kas mūs pēdējos gados skāruši, – gan kovids, kad neprecēti pāri tika izšķirti, jo viens atradās vienā valstī, otrs citā, nevarēja kopīgi pierēģistrēt bērniņu, tāpat arī blakus notiekošais karš -, rada pārdomas, maina rīcību.

Redzam, ka ukraiņu ģimenes cīnās, lai nepazaudētu savas attiecības. Gada nogalē bija skaistas laulības ukraiņu bēgļu pārim. Viņi iespēju noslēgt laulības saredz kā lielu dāvanu, cilvēktiesības. Mēs ne vienmēr novērtējam, ka varam to izdarīt tik vienkārši. Tajā pašā laikā, pat ja nevaram izglābt visu pasauli, mēs varam parūpēties par saviem tuvākajiem – par ģimeni, sievu vai vīru, bērniem. Un noslēgt laulību ir viens no vīrišķīgākajiem soļiem, ko var

izdarīt, nav obligāti jāsakārto kara soma, lai parūpētos par tuvākajiem. Tā kā varu teikt, ka pēdējo laiku notikumi ir mainījuši vecumu, kad cilvēki dodas laulībā, savas attiecības reģistrē arī jaunāki pāri."

Laulību sezona tiešām bija karsta, Dzimtsarakstu nodaļas darbinieces ir priecīgas, ka varēja atsaukties aicinājumiem laulības vadīt visa novada teritorijā. Ārpus nodaļas telpām notikušas 63 laulību ceremonijas.

31 laulība reģistrēta novada baznīcās. Cēsu baptistu draudzē 11, Cēsu evaņģēliski luteriskajā Svētā Jāņa draudzē sešas, trīs gan Lodes evaņģēliski luteriskajā draudzē, gan Ķempju evaņģēliski luteriskajā draudzē. Ap precējusies arī 18 ārvalstu pilsoņi. □

Ģimenes kļūst kuplākas

Aizvadītā gadā Cēsu novada Dzimtsarakstu nodaļā reģistrēti 348 bērni, par desmit mazāk nekā 2021. gadā kopā jaunā novada teritorijā. No tiem 179 zēni un 169 meitenes. Četras ģimenes novadā sagaidījušas dvīņus.

Pēc bērnu skaita ģimenē pirmie reģistrēti 122 bērni, otrie – 115. 69 ģimenes koplīnājusi trešā atvasi, 33 – ceturtā. Piektais mazulis dzimis astoņās ģimenes, bet vienā pasaulē nācis sestais bērniņš. I.Gabrāne atzīst, ka novadā ir daudz kuplo ģimeņu. "Domāju, nozīme ir arī valsts un pašvaldības atbalsta politikai daudz bērnu ģimenēm, vecāki to saprot un novērtē, jūt šo stipro aizmuguri. Ir tiešām prieks, kad nāk reģistrēt ne tikai pirmo, bet arī otro, trešo vai sesto bērniņu."

Jaunākajai māmiņai pērn bija 15 gadi, bet I.Gabrāne teic, ka tas nav ārkārtas gadījums, katru gadu ir gados jaunās māmiņas, kuras laidušas pasaulē pirmdzimto.

No pērn novadā reģistrētajiem bērniem vecāki 333 reģistrējuši kā latviešus, četrus kā krievus, trīs - ukraiņus, divus - čigānus (romus). Vienam jaundzimušajam tautība ir itālietis,

vienam jaunzēlandietis, bet četriem tautība vēl nav izvēlēta.

Bērniem lielākoties dod latviskus vārdus, populārākas zēniem ir Kārlis, kas dots sešiem puisēniem, meitenēm – Marta, kas izvēlēts 12 jaundzimušajām. I.Gabrāne secina: "Vispār Cēsu novadā tiek izvēlēti skaisti vārdi, pat tad, ja tie ir netradicionāli, piemēram, Beilija, Greisa, Keitlīna, Madeleina, Mišela, Rūbija, Torā vai zēniem Tristans, Eidans, Leonardo, Noa, Rūbens, Trevis. Prieks, ka aizvadītā gadā izvēlēts arī vārds Jānis: diviem jaundzimušajiem kā pirmais vārds un vēl diviem – kā otrais, tātad bez Jāņiem nepaliksim. Vārds Līga gan aizvadītā gadā nav reģistrēts." □

Lappusi sagatavojuši **IVETA ROZENTĀLE**

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA "Cēsu Druva".